

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie

Rękodzieło i rzemiosło

– pozarolnicza działalność na obszarach wiejskich

AUTOR: KLAUDIA KIELJAN

Kraków, listopad 2014 r.

Rękodzieło i rzemiosło – pozarolnicza działalność na obszarach wiejskich

Rękodzieło i rzemiosło ludowe i artystyczne może stanowić formę pozarolniczej działalności gospodarczej. Wykonywanie różnorodnych przedmiotów ręcznie może być sposobem na dodatkowy dochód dla mieszkańców i producentów rolnych terenów wiejskich, stanowiąc jednocześnie ochronę tradycyjnej kultury i zanikających zawodów oraz wpływając na rozwój i aktywizację lokalnej społeczności.

Wytwarzanie wyrobów rękodzielniczych i rzemieślniczych w sposób ciągły, zorganizowany i zarobkowy - zgodnie z definicją ustawy z dnia 2 lipca 2004 o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 Nr 173 poz. 1807) będzie działalnością podlegającą ogólnym warunkom rejestracji i prowadzenia działalności gospodarczej.

I. Rękodzieło i rzemiosło lokalne – dylematy definicyjne

Rękodzieło to przedmiot wykonany ręcznie (rękodzielnictwo – ręczny wyrób przedmiotów; rzemiosło; rękodzieło).¹ Może posiadać wartości użytkowe, walory artystyczne i estetyczne lub motywy typowe dla kultury, w której powstał (rękodzieło regionalne). Rękodziełem jest zarówno kowalstwo artystyczne, pieczenie oryginalnych pierników, jak i wykonywanie biżuterii czy mozaik (również: ceramika, gobeliny, koronki, serwety, grafika, obrazy, pamiątki, rzeźby, kosze wiklinowe, dzbany i inne). Ważne jest tylko, żeby produkt był wykonany ręcznie.

Rzemiosło jest rękodziełem. Definiowane jest jako drobna wytwórczość o charakterze przemysłowym, obejmująca wykonywanie i naprawianie przedmiotów codziennego użytku głównie techniką ręczną z wykorzystaniem prostych narzędzi i maszyn.² Cechą charakterystyczną rzemiosła jest niewielka skala i rozmiar ograniczający się zazwyczaj do usług prowadzonych przy własnych gospodarstwach domowych.

---

¹ Słownik Języka Polskiego, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa 2005.

² Słownik Języka Polskiego, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa 2005.

Tradycyjne rzemiosło na wsi obejmuje tak zwane ginące zawody, które ściśle związane są ze starym rzemiosłem, mocno osadzonym w historii i kulturze polskiej wsi. Można je podzielić według następujących dziedzin³ :

DOMOSTWO: ciesielstwo, dekarstwo, stolarstwo

GOSPODARSTWO: obróbka drewna: darcie, dłubanie, toczenie, bednarstwo, kołodziejstwo, plecionkarstwo, sitarstwo, garncarstwo, kowalstwo, torfiarstwo, rymarstwo, powroźnictwo

ODZIENIE: tkactwo, krawiectwo, szewstwo, garbarstwo

POSIŁEK: młynarstwo, domowy wypiek chleba, bartnictwo, pszczelarstwo

DOSTATEK: obróbka bursztynu, hafciarstwo, koronkarstwo, fajkarstwo, wyroby z rogu, zabawkarstwo.

Rzemiosło artystyczne

Zgodnie z definicją podaną przez Ogólnopolski Cech Rzemieślników Artystów:

„rzemiosło artystyczne, określane również jako sztuka użytkowa, zajmuje się wytwarzaniem przedmiotów użytkowych o wysokich walorach estetycznych. Są to przedmioty wykonywane w warsztatach rzemieślniczych, z najlepszych materiałów, z użyciem tradycyjnych, przeważnie ręcznych, technologii, przez najlepszych mistrzów rzemiosła, w pojedynczych egzemplarzach lub w małych seriach, często na indywidualne zamówienia.

Produkty rzemiosła artystycznego to często małe dzieła sztuki. Choć są one z założenia przedmiotami użytkowymi (np. meble, serwisy stołowe, torebki) ich wartość tkwi głównie, oprócz jakości i technologii wykonania, w kunszcie artystycznym, a ceny osiągają poziom znacznie wyższy do zwykłych, fabrycznych wyrobów.

Rzemiosło artystyczne jest jedną z branż zaliczanych do przemysłu kreatywnego.

Często zawiera elementy ludowe bądź folklorystyczne.

W wykazie zawodów rzemieślniczych Związku Rzemiosła Polskiego (wszystkich jest 126) jest ponad 60 zawodów uznawanych za mające związek ze sztuką. Wiele z nich to obecnie tzw. zawody ginące.

---

³ „Ginące zawody w Polsce”, Z. A. Skuza, Sport i Turystyka – MUZA S.A., Warszawa 2006 oraz :”Tradycyjne rzemiosło ludowe „GINĄCE ZAWODY” ”, Górnośląski Park Etnograficzny, Chorzów 2005.

Do profesji rzemiosła artystycznego zaliczamy m.in.:

- złotnictwo i jubilerstwo (biżuteria, wyroby ze złota, kamieni i innych materiałów szlachetnych),
- zegarmistrzostwo (zegary wieżowe, stolikowe, ścienne, naręczne, itp.),
- hafciarstwo (hafty na różnego rodzaju tkaninach i skórach, często z użyciem nici srebrnych i złotych, - cekinów, paciorków i kamieni szlachetnych),
- introligatorstwo (ozdobne oprawy książek, w skóry, płótna i inne materiały),
- kowalstwo artystyczne (kraty dekoracyjne, balustrady, okucia, latarnie, zamki do drzwi, itp.),
- kamieniarstwo artystyczne (tablice pamiątkowe, nagrobki, pomniki, rzeźby, elementy elewacji, itp.),
- sztukatorstwo (ozdobne elementy wnętrz i elewacji z gipsu i tynku),
- metaloplastyka (wykonywane różnymi technikami przedmioty z metali),
- brązownictwo (odlewane przedmioty ze spiżu, miedzi i mosiądzu: dzwony, działa, posągi, świeczniki, itp.),
- grawerstwo i cyzelerstwo (rycie i cyzelowanie w metalu),
- szewstwo miarowe (obuwie luksusowe na miarę),
- kaletnictwo artystyczne (artystyczna i luksusowa galanteria skórzana),
- koronkarstwo (koronki ubraniowe i do obszywania tkanin),
- tkactwo artystyczne (tkaniny dekoracyjne i ubraniowe),
- stolarstwo artystyczne (meble artystyczne i drewniane elementy ozdobne),
- pozłotnictwo (rzeźbione i pozłoczone ramy do obrazów i lusterek, pokrywanie złotem elementów wystroju wnętrz),
- płatnerstwo (zbroje, tarcze, hełmy, miecze, szable, halabardy, itp.),
- szkło artystyczne (naczynia i ozdoby szklane, kryształy i lustra),
- witrażownictwo (witraże monumentalne, lampy witrażowe),
- ceramika artystyczna (fajans, kamionka i porcelana: naczynia, kafle i drobne przedmioty ozdobne).

Wytwory rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego cieszą się wciąż rosnącym zainteresowaniem, gdyż często wyróżniają się pięknem i oryginalnością. „Ręczna robota” staje się coraz bardziej pożądanym produktem. Zatem dostrzeżenie i wykorzystanie potencjału i umiejętności rękodzielniczych może stać się dodatkowym źródłem dochodu.

2. Rzemiosło i rzemieślnik w ujęciu prawnym

Aspekty prawne związane z pojęciami rzemiosło i rzemieślnik określa *Ustawa o rzemiośle z dnia 22 marca 1989 r. (Dz.U. 1989 nr 17 poz. 92)*.

Rzemiosłem jest zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, w imieniu własnym tej osoby i na jej rachunek, przy zatrudnieniu do 50 pracowników – zwaną dalej rzemieślnikiem.

Rzemiosłem jest również zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez wspólników spółki cywilnej osób fizycznych, z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, w imieniu własnym tych wspólników i na ich rachunek, zatrudniających do 50 pracowników.

Do rzemiosła nie zalicza się działalności: handlowej, gastronomicznej, transportowej, usług hotelarskich, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików.

Dowodami kwalifikacji zawodowych rzemieślnika są:

- 1) dyplom lub świadectwo ukończenia wyższej lub ponadgimnazjalnej szkoły o profilu technicznym bądź artystycznym w zawodzie (kierunku) odpowiadającym dziedzinie wykonywanego rzemiosła,
- 2) dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła,
- 3) świadectwo czeladnicze albo tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła,
- 4) zaświadczenie potwierdzające posiadanie wybranych kwalifikacji zawodowych w zakresie zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła.

Dyplomy mistrza i świadectwa czeladnicze mogą być wydawane przez izby rzemieślnicze osobom, które złożyły stosowne egzaminy przed komisjami egzaminacyjnymi izb rzemieślniczych. Podstawę przeprowadzania egzaminów w zawodach odpowiadających danemu rodzajowi rzemiosła stanowią standardy wymagań egzaminacyjnych ustalone przez Związek Rzemiosła Polskiego (w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego - wymagania określone w podstawie programowej kształcenia w zawodach).

Nadzór nad działalnością komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych sprawuje Związek Rzemiosła Polskiego.

Rzemieślnikowi posiadającemu znaczący i uznany dorobek zawodowy w zakresie wytwarzania lub odtwarzania przedmiotów o charakterze artystycznym lub zabytkowym, naprawy i konserwacji takich przedmiotów, naprawy i konserwacji zabytkowych obiektów budowlanych oraz świadczenia usług związanych z artystycznym zdobieniem obiektów budowlanych może zostać nadany tytuł honorowy „**Mistrz Rzemiosł Artystycznych**”.

Tytuł nadaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Podstawowe prawa i obowiązki rzemieślnika:

- 1) zrzeszania się w organizacjach samorządu gospodarczego rzemiosła
- 2) wybierać i być wybieranym do organów samorządu gospodarczego rzemiosła,
- 3) korzystać z uproszczonych (zryczałtowanych) form opodatkowania oraz zwolnień i ulg podatkowych na zasadach powszechnie obowiązujących przedsiębiorców.

Rzemieślnik jest obowiązany przestrzegać zasad etyki i godności zawodowej pod groźbą sankcji dyscyplinarnych określonych szczegółowo przez samorząd gospodarczy rzemiosła.

Samorząd gospodarczy rzemiosła (SGR)

SGR jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa.

Organizacjami SGR są:

- cechy rzemieślnicze,
- izby rzemieślnicze,
- Związek Rzemiosła Polskiego.

Organizacje SGR podlegają obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, uzyskując osobowość prawną.

Organizacje SGR tworzone są z inicjatywy członków na zasadzie dobrowolnej przynależności.

Do zadań SGR należy w szczególności:

- promocja działalności gospodarczej i społeczno-zawodowej rzemiosła,
- nadzór nad organizacją i przebiegiem procesu przygotowania zawodowego w rzemiośle,
- udzielanie pomocy rzemieślnikom i innym przedsiębiorcom zrzeszonym w organizacjach SGR,

- reprezentowanie interesów środowiska rzemieślniczego wobec organów administracji publicznej,
- uczestniczenie w realizacji zadań z zakresu oświaty i wychowania w celu zapewnienia wykwalifikowanych kadr dla gospodarki.

Właściwi ministrowie zasięgają opinii Związku Rzemiosła Polskiego odnośnie do projektów aktów prawnych dotyczących rzemiosła.

Cechy są organizacjami SGR zrzeszającymi rzemieślników według kryterium terytorialnego lub według rodzaju działalności gospodarczej (cech ślusarzy, cech murarzy, cech krawców, cech rzemiosł skórzanych itp.)

Podstawowe zadania cechów:

- utrwalanie więzi środowiskowych oraz postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu,
- prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej,
- reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji i sądów.

Spółdzielnie rzemieślnicze działają na zasadach określonych w przepisach Prawa spółdzielczego.

Podstawowe zadania spółdzielni rzemieślniczych:

- organizowanie działalności usługowej i wytwórczej rzemiosła,
- udzielanie pomocy członkom w wykonywaniu ich zadań,
- prowadzenie własnej działalności gospodarczej i społeczno-wychowawczej.

Izby rzemieślnicze - organizacje SGR zrzeszające cechy, spółdzielnie rzemieślnicze, rzemieślników nienależących do cechów, a także inne jednostki organizacyjne, jeżeli ich celem jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła. Izby mogą w swych statutach przyjmować nazwy z dodatkiem wyrazów “przedsiębiorczość” lub “przedsiębiorca”.

Podstawowe zadania izb rzemieślniczych:

- pomoc w reprezentowaniu zrzeszonych organizacji oraz rzemieślników wobec organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji,
- udzielanie swym członkom pomocy instruktażowej i doradczej
- przeprowadzanie egzaminów kwalifikacyjnych.

Szczegółowy zakres zadań izb rzemieślniczych określają ich statuty.

Organizacje SGR mogą powołać ogólnopolską reprezentację, zwaną **“Związek Rzemiosła Polskiego”** (ZRP).

W ZRP mogą się zrzeszać izby rzemieślnicze, a także cechy o zasięgu ogólnopolskim.

Podstawowe zadanie ZRP:

- zapewnienie zrzeszonym organizacjom pomocy w realizacji zadań statutowych,
- rozwijanie działalności społeczno-zawodowej oraz reprezentowanie interesów rzemiosła w kraju i za granicą.

Struktura Związku Rzemiosła Polskiego⁴

W strukturach Związku Rzemiosła Polskiego działa 28 izb rzemiosła i przedsiębiorczości (w tym dwie branżowe), 477 cechów oraz 186 spółdzielni rzemieślniczych. Organizacje te działają na podstawie ustawy o rzemiośle z 22 marca 1989 roku oraz własnych statutów.⁵

⁴ www.zrp.pl

3. Rękodzieło w ujęciu prawnym

Prawne aspekty działalności rękodzielniczej określa m.in. *Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.*

Według ustawy **wytwórczością ludową i artystyczną** jest działalność polegająca na wytwarzaniu wyłącznie w sposób rękodzielniczy, przy zastosowaniu obróbki maszynowej jedynie do wstępnej obróbki surowca, wyrobów zakwalifikowanych przez **komisje etnograficzno-artystyczne**:

- Stowarzyszenia Twórców Ludowych,
- Fundacji „Cepelia” - Polska Sztuka i Rękodzieło
- Fundacji Ochrony i Rozwoju Twórczości Ludowej,

których wykaz stanowi załącznik nr I do ustawy.

Wg załącznika, do wyrobów rękodzieła ludowego i artystycznego, atestowanych przez komisje artystyczne i etnograficzne zalicza się następujące grupy:

1. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego z metalu,
2. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego z ceramiki,
3. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego ze szkła,
4. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego z drewna, wikliny, słomy, rogożyny, trzciny, łuby oraz papieru,
5. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego włókiennicze,
6. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego odzieżowe,
7. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego skórzane,
8. wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego osobno niewymienione.

Atest

Dokumentem przypisanym do danego wyrobu, wykonanego w określony rękodzielniczy sposób jest **atest**. Zmiana sposobu wytwarzania wyrobu na inny niż zgłoszony do atestowania, skutkuje jego unieważnieniem.

---

⁵ www.zrp.pl

Otrzymany atest jest ważny 12 miesięcy od daty zatwierdzenia. Za wydanie atestu wydawana jest opłata uzależniona każdorazowo od decyzji Komisji. Brak jej zapłaty powoduje anulowanie wydanego atestu.

Wyroby przeznaczone bezpośrednio do kontaktu z żywnością

W przypadku produkcji i sprzedaży wyrobów przeznaczonych bezpośrednio do kontaktu z żywnością wymagane jest przestrzeganie wymagań określonych w następujących rozporządzeniach :

- *Rozporządzenie (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;*
- *Rozporządzeniu Komisji nr 2023/2006 z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie dobrej praktyki produkcyjnej w odniesieniu do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.*

Tego typu wyroby nie mogą powodować niedopuszczalnych zmian w składzie żywności lub pogarszać jej cech organoleptycznych. Wymagania krajowe w tym zakresie określa *ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 roku.*

Zakłady, które działają na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością powinny ten fakt zgłosić do odpowiedniej jednostki stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Bezpieczeństwo wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością gwarantuje sam producent w zakresie wykorzystywanych przez niego materiałów do produkcji.

Z własnej inicjatywy przedsiębiorca może starać się o laboratoryjne badanie produktu przez stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Stacja sanitarno-epidemiologiczna wydaje interpretację badań o spełnianiu przez produkt wymagań określonych w Rozporządzeniu (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie jakim badanie było na zlecenie klienta przeprowadzone (w przypadku drewna – ocena organoleptyczna, w przypadku metalu – badanie zawartości ołowiu i kadmu itp.).

Zainteresowani mogą również starać się o atest Państwowego Zakładu Higieny (PZH).

Znakowanie: na materiałach i wyrobach przeznaczonych bezpośrednio do kontaktu z żywnością podaje się informację: „do kontaktu z żywnością” lub szczególne wskazówki dotyczące ich używania, takie jak ekspres do kawy, butelka do wina, łyżka do zupy lub **symbol**, wzór:

Akty prawne dotyczące materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością znajdują się na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego – Departament Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia www.gis.gov.pl.

4. Instytucje i inicjatywy

Fundacja CEPELIA Polska Sztuka i Rękodzieło

Celem fundacji jest ochrona, organizowanie, rozwijanie i propagowanie rękodzieła ludowego i artystycznego oraz sztuki i przemysłu artystycznego.

Nadzór nad Fundacją sprawuje Minister Kultury i Sztuki.

Przynależność do organizacji Cepelia umożliwia twórcom oznakowanie swoich wyrobów metką MARKA “CEPELIA” co potwierdza ich specjalny charakter, jest gwarancją pochodzenia, a w przypadku eksportu stanowi oznaczenie kraju.

Autonomicznie w ramach Cepelii działa Krajowa Komisja Artystyczna i Etnograficzna, która wydaje atesty na wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego.

Cepelia posiada na terenie kraju niemal 60 własnych sklepów w tym galerie i domy sztuki.

Eksportuje wyroby rękodzieła ludowego i artystycznego do ponad 30 krajów europejskich.

Fundacja swoim patronatem obejmuje liczne zespoły folklorystyczne wykonujące tradycyjne pieśni i tańce oraz odtwarzające obrzędy z różnych regionów polski.

Stowarzyszenie Twórców Ludowych (STL) zrzesza twórców z różnych dziedzin twórczości ludowej.

Celem Stowarzyszenia jest:

- twórcze kultywowanie tradycji kultury ludowej we wszystkich dziedzinach i rodzajach plastyki, folkloru i literatury ludowej,

- popularyzacja najwartościowszych przejawów artystycznej twórczości ludowej,
- roztaczanie opieki nad twórcami ludowymi (promocja ich twórczości, pomoc prawna).

Zrzeszenie w Stowarzyszeniu nadaje członkom status twórcy ludowego - potwierdzenie etnograficznej autentyczności wykonywanych prac, zgodnych z tradycją regionu, z którego pochodzi konkretny artysta i rękodzielnik.

Z inicjatywy Stowarzyszenia powołana została Fundacja Ochrony i Rozwoju Twórczości Ludowej.

Stowarzyszenie wykonuje działalność upowszechnieniową, taką jak: organizacja targów, kiermaszów, warsztatów twórczych, pokazów technik rękodzielniczych, ogólnopolskich konkursów, imprez w ramach programu "Ginące zawody", wystaw, seminariów naukowych. STL posiada bogaty dorobek wydawniczy. Od 1986 ukazuje się kwartalnik "Twórczość Ludowa,,".

Agencja Prawa Autorskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych

Stowarzyszenie Twórców Ludowych od 1995 roku pod nadzorem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi na różnych polach eksploatacji. Głównym celem jest ochrona praw autorów i artystów wykonawców ludowych utworów słownych, słowno-muzycznych i muzycznych, dlatego też użytkownicy – nadawcy radiowi i telewizyjni, właściciele pubów, barów, dyskotek, restauracji, sklepów, hoteli itp. – są zobowiązani do wypłacania wynagrodzeń artystom z tytułu nadawania czy odtwarzania wykonywanych przez nich utworów.

Zadaniem Stowarzyszenia jest więc także inkasowanie, podział i wypłacanie należnych wykonawcom wynagrodzeń za korzystanie z efektów ich pracy.

Inne instytucje:

- Fundacja Polskie Rękodzieło – klub hobby, skupia miłośników ręcznego wykonywania przedmiotów ładnych. Wykonuje działalność promocyjną, edukacyjną i wspierającą na rzecz dziedzictwa kulturowego.
- Uniwersytet Ludowy Rzemiosła Artystycznego - prowadzi dwuletni Kurs Rękodzieła Artystycznego (prowadzony jest od 1984 roku). Nawiązuje do międzywojennych

tradycji szkół ludowych, w których duże znaczenie przykładano do ochrony dziedzictwa kulturowego, rozwoju osobowego i społecznego.

Inicjatywy

**SZLAK
RZEMIOSŁA**

Szlak Tradycyjnego Rzemiosła Małopolski

Szlak to innowacyjny i długofalowy projekt współprowadzony z kilkoma instytucjami i organizacjami z regionu Małopolski - dzięki niemu możliwa jest ochrona tradycyjnego rzemiosła, jak również szersze poznanie polskiej kultury i tradycji w aktywny i ciekawy sposób. W ramach Szlaku zgromadzono i nawiązano liczne kontakty z regionalnymi artystami rzemieślnikami z różnych dziedzin, m.in. garncarstwa, plecionkarstwa, rzeźby, zabawkarstwa. W sumie, do dyspozycji turystów oddano 6 zupełnie unikatowych tras turystycznych (Suska, Limanowska, Sądecka i Gorlicka oraz Krakowska i Tarnowska), które prowadząc przez 127 miejscowości i dają możliwość poznania aż 210 twórców w ramach 27 różnych rzemiosł! Szlak jest otwarty na nowych twórców i nieznanie, ciekawe miejsca małopolskiego regionu.

W ramach projektu corocznie organizowany jest Festiwal ETNOmania.
<http://szlakrzemiosla.pl/>

Poland/Handmade - Polskie rękodzieło

Z inicjatywy Anny Lipowskiej, twórcy biżuterii z sutaszu, powstał pomysł wykreowania i wypromowania znaku towarowego dla dobrego polskiego rękodzieła, tj. takiego, które charakteryzuje się wybitnymi walorami estetycznymi i wysoką jakością wykonania.

Inicjatywa ma charakter "oddolny", społeczny i niekomercyjny. Celem jest promowanie prac tych twórców, którzy są najlepsi w swoich technikach na polskim rynku. Są oni wybierani do tej grupy przez kolegów po fachu.

Poland/Handmade - Polskie rękodzieło to znak towarowy dla dobrego polskiego rękodzieła.
<http://polandhandmade.pl>

Analizując powyższy temat należało by przyjąć stosowanie dwóch pojęć: rzemiosło artystyczne i rękodzieło ludowe w odniesieniu do konkretnych technik wytwarzania i jakości materiałów. Rzemieślnik artysta zazwyczaj wykorzystuje materiały szlachetne, trwałe, a sam jest profesjonalistą posiadającym konkretne uprawienia. Twórca ludowy wykorzystuje materiały proste i łatwo dostępne, takie, jak drewno, glina, bibuła..Często również wyroby rzemiosła artystycznego kojarzone są z kulturą szlachecką, mieszczańską, a wyroby sztuki ludowej – z kulturą wiejską.

Obecnie jednak te różnice zacierają się, a przedmioty wytwarzane ręcznie mają cechy zarówno jednego, jak i drugiego i trudno je zakwalifikować jednoznacznie do określonej kategorii. Ma to związek z kreującą się moda na tzw. rękodzieło ludowe, czy też rękodzieło miejskie (hand-made).

Bibliografia:

Słownik Języka Polskiego, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa 2005;

„Ginące zawody w Polsce”, Z. A. Skuza, Sport i Turystyka – MUZA S.A., Warszawa 2006;

”Tradycyjne rzemiosło ludowe „GINĄCE ZAWODY” „, Górnśląski Park Etnograficzny, Chorzów 2005;

www.zrp.pl/;

www.gis.gov.pl/.

<http://szlakrzemiosla.pl/>;

cepelia.pl/;

www.zgstl.pl/

<http://polandhandmade.pl/>;

Niezależna Galeria Artystyczna E-Muu;

Przepisy prawne;